

Deelnemersvergadering Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

23 juni 2017

Agenda

1. Opening
2. Notulen van de deelnemersvergadering van 28 juni 2016
3. Governance
4. Herstelplan
5. Financiële gegevens 2016
6. Rente afdekkings beleid
7. Pensioenpremie en indexatie 2017
8. Verantwoordingsorgaan
9. Rondvraag
10. Sluiting

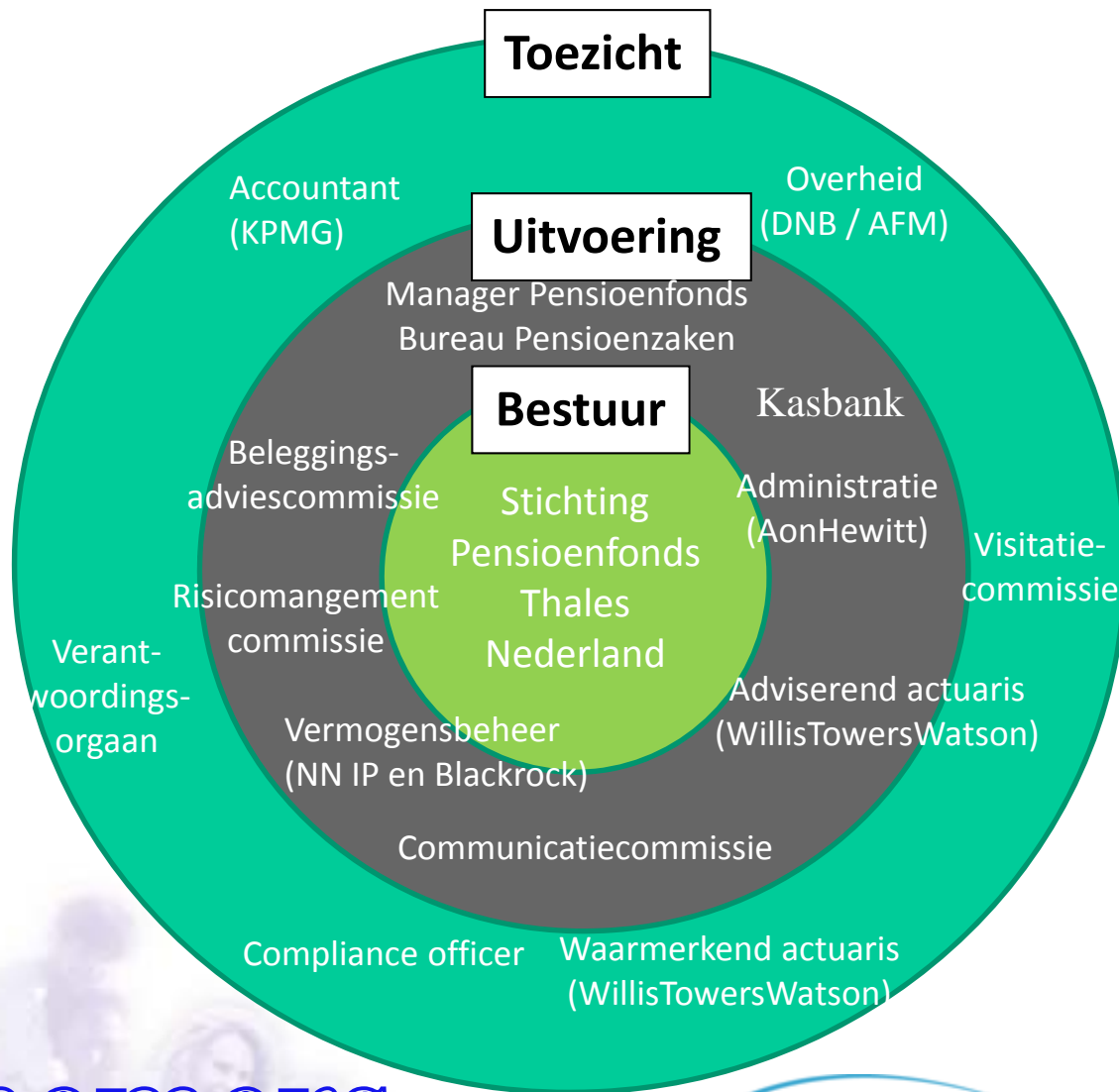
Notulen 28 juni 2016

Governance

Organisatie en toezicht pensioenfonds

Deelnemers

On Site onderzoek DNB

Is het bestuur in control ten aanzien van de uitbestedingsrelatie richting Aon Hewitt voor wat betreft de pensioenadministratie?

- Aantal aandachtspunten (bij Aon Hewitt en SPTN), vooral op integraal risico management
- Actieplan opgesteld en uitgevoerd
- DNB akkoord met opvolging en verbeteringen

Wet en Regelgeving

Wetsvoorstel Raad van Toezicht

Voornemen vanuit wetgever: het verplichtstellen van een Raad van Toezicht (in plaats van de Visitatie Commissie) bij ondernemingspensioenfondsen met een belegd vermogen van meer dan 1 miljard Euro (SPTN ~1,3 miljard Euro).

Pensioenrichtleeftijd 68 jaar in 2018

Door toegenomen levensverwachting wordt fiscaal kader voor pensioen aangepast. De pensioenrichtleeftijd gaat hierdoor naar 68 jaar.

(in Nederland is het wettelijk geregeld dat een toename van de levensverwachting automatisch leidt tot een verhoging van de AOW-leeftijd en het verhogen van de pensioenrichtleeftijd. In de toekomst zullen de pensioenrechten herrekend worden naar de nieuwe pensioenrichtleeftijd. Dit gebeurt actuariael neutraal. De ingangsdatum van het pensioen is een keuze van de medewerker: deze is flexibel tussen een leeftijd van 55-70 jaar).

Bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit 6 leden: 2 leden namens de actieven/werknemers, 1 lid namens de pensioengerechtigden en 3 leden namens de werkgever. Het bestuur is als volgt samengesteld:

- actieven/werknemers:
 - Emiel Stolp (sinds juni 2006, zittingstermijn tot juni 2020)
 - Pieter Dekker (sinds juni 2004, zittingstermijn tot juni 2022)
- pensioengerechtigden:
 - Carel Tjhuis (sinds 1 januari 2017, zittingstermijn tot juni 2018)
- werkgever:
 - Gerard Mulders (sinds maart 1992, zittingstermijn tot juni 2020)
 - John Soepenbergh (sinds maart 2008, zittingstermijn tot juni 2022)
 - Dirk Jan de Bruijn (sinds februari 2012, zittingstermijn tot juni 2018)

CDC-regeling (1/2)

- Eind 2015 is de pensioenregeling veranderd in een zogenaamde CDC-regeling. Dit staat voor een Collective Defined Contribution-regeling.
- Bij een dergelijke regeling wordt de werkelijke premie voor een periode van minimaal 5 jaar vastgesteld. Bij SPTN is deze voor 2016 tot en met 2020 vastgesteld op 28,5%.
- De verwachting eind 2015 was dat dit niveau van premie een opbouw van 1,875% van het pensioengevend salaris mogelijk zou moeten maken tot en met 2020.
- Het verschil tussen de kostendekkende premie en de werkelijke premie komt in een premie egalisatie reserve. Deze reserve kan maximaal 5 mln Euro bedragen en kan niet negatief worden.

CDC-regeling (2/2)

- Eind 2016 is er een bedrag van 3,1 mln Euro in de premie egalisatie reserve geboekt. Dit wordt niet meegenomen in de bepaling van de dekkingsgraad. Ook in 2017 zal er een dotatie aan de reserve plaatsvinden.
- Mocht in enig jaar tot en met 2020 de werkelijke premie lager zijn dan de kostendeekkende premie zal het verschil onttrokken worden uit de premie egalisatie reserve. Wanneer de premie egalisatie reserve uitgeput is, zal het opbouwpercentage voor de actieven verlaagd worden.
- Er is gekozen voor een dergelijke regeling om de onderneming, de deelnemers en het pensioenfonds meer zekerheid te geven over de premie-inkomsten tot 2020. Daarnaast wordt bij een dergelijke regeling de pensioenverplichting van SPTN niet getoond in de jaarrekening van Thales Nederland B.V..

Herstelplan

Dekkingsgraad (definitie)

Vermogen fonds

= dekkingsgraad %

Verplichtingen

Een dekkingsgraad van 108 % betekent dat het pensioenfonds voor iedere 100 euro die nu en in de toekomst aan pensioen moet worden uitgekeerd, 108 euro aan beleggingen heeft.

- Minimaal vereiste dekkingsgraad is 104,2%, anders dekkingstekort
- Vereist (op 10-jaars termijn) is ongeveer 119%, anders reservetekort

Herstelplan

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland heeft in 2015 een herstelplan ingediend bij de toezichthouder De Nederlandsche Bank. Er is sprake van reservetekort (dekkingsgraad <119%).

Dit plan is op basis van het Nieuw Financieel Toetsingskader opgesteld.

Daaruit blijkt dat het fonds, bij bepaalde aannames, voldoende herstelkracht heeft en binnen een periode van 10 jaar uit herstel is en het vereist eigen vermogen dan weer op peil is (stand evaluatie april 2017).

Ontwikkeling Pensioenfonds Thales 2007-2016

(effecten cumulatief over periode van 10 jaar, afgerond op hele mln Euro)

Kapitaal (in mln euro)		Pensioenverplichtingen		DG
		(in mln euro)		
Stand 1/1/2007	686		524	130,8%
Premie	+262	Opbouw	+239	
Uitkeringen	-271	Uitkeringen	-271	
Beleggingsresultaat	+671	Daling marktrente	+510	
		Rentetoevoeging	+114	
		Levensduur	+87	
		Impact UFR (3 aanp.)	+48	
		Indexatie	+18	
Kosten	-13	Verlaging 3,5%	-34	
Stand 31/12/2016	1.335		1.235	108,1%

Dekkingsgraad Pensioenfonds Thales

Financiële gegevens 2016

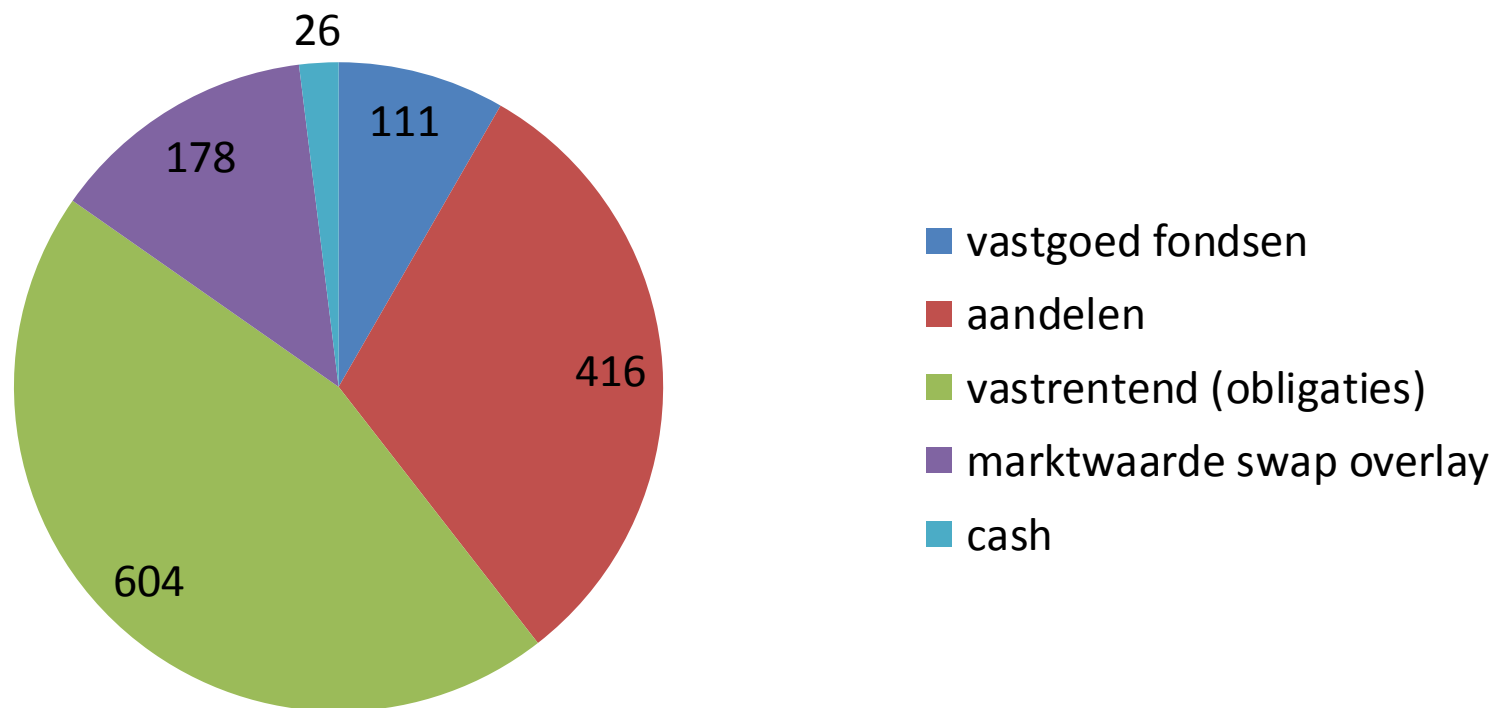

2016

	Verandering t.o.v. 2015 +/-	Totaal per 31 december 2016
Pensioenvermogen	+107,6 mln	1.335 mln
Pensioenverplichtingen	+95,5 mln	1.234,7 mln
Aantal gepensioneerden	-29	1.626
Aantal actieven	-63	1.615
Aantal Ex-deelnemers	+100	1.447
Dekkingsgraad	+0,4%-punt	108,1%
Beleidsdekkingsgraad	-3,4%-punt	105,6%
Indexatie (act + gepens)		0%
Rendement *		+9,9%
(lange) rente	- 0,37%-punt	1,27%

* Inclusief Swap overlay en valuta afdekking

Beleggingen 31 december 2016 (in mln euro)

Rendement 2016

	Rendement Fonds 2016	Rendement benchmark 2016
Aandelen	8,78%	9,97%
Obligaties	5,86%	4,59%
Onroerendgoed fondsen	<u>0,75%</u>	<u>4,21%</u>
Totaal	6,07%	6,45%
Bijdrage		
- Swap overlay	3,71%	
- Valuta afdekking	<u>0,12%</u>	
Totaal rendement 2016	9,90%	

Rendement afgelopen 10 jaar

In %	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	Totaal 2007- 2016	Gemid deld per jaar 2007- 2016
Totaal beleggings- rendement*	9,9	2,5	26,2	2,8	15,6	8,3	11,6	12,1	-7,9	-2,8	104,9	7,4
Totaal beleggings- rendement (unhedged)	6,07	5,3	13,1	6,5	12,4	-0,9	9,1	16,9	-15,0	-2,8	58,9	4,7
Benchmark (unhedged)	6,45	4,3	13,9	5,2	12,6	-0,5	8,2	13,9	-15,6	-2,2	51,6	4,3

* Totaal beleggingsrendement betreft het rendement inclusief het effect van valuta afdekking en swap overlay (swap overlay sinds maart 2008)

Beleggingsstrategie

- Startpunt beleggingsstrategie:
ALM en Risk Budgetting Studie uitgevoerd in 2016.
- aantal voorgenomen aanpassingen in beleggingsportefeuille,
mandaten van beide vermogensbeheerders worden weer beter
vergelijkbaar.
- 2017: Rente hedge beleid meer dynamisch vormgegeven.
Niveau van afdekking kan variëren afhankelijk van rentestand en
dekkingsgraadniveau. Bandbreedte 50 – 80%, balansmanagement
blijft belangrijke doelstelling (dit beleid wordt nog afgestemd met
de Toezichthouder).

Uitvoeringskosten 2016

Pensioenfonds Thales NL

- Vermogensbeheer 53 basispunten (0,53%) van het gemiddeld belegd vermogen (totale kosten 7.0 mln Euro)
- Pensioenbeheer 389 Euro per actieve deelnemer en pensioengerechtigde (totale kosten 1.3 mln Euro)

Conclusie:

Kostenniveau in lijn met fondsen van vergelijkbare omvang (op basis van de Kasbank benchmark).

2017

Actuele dekkingsgraad 31 mei 2017

- Vermogen 1.348 mln Euro (+13 mln Euro)
- Verplichtingen 1.207 mln Euro (-28 mln Euro)
- Actuele dekkingsgraad 111,7% (+3,6%)
- Beleidsdekkingsgraad 108,1% (+2,5%)
(beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden per maand over de afgelopen 12 maanden)

Haalbaarheidstoets 2017

Doel is om inzicht te geven in:

- De gevolgen van de financiële opzet van het fonds (met name de strategische beleggingsmix)
- De verwachtingen en risico's, met name met het oog op koopkracht
- De consistentie en evenwichtigheid van het beleid
- De haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid
- De herstelkracht van het fonds

De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt is het pensioenresultaat. Dat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Let wel: de toets heeft een venster van 60 jaar!

Uit de resultaten is naar voren gekomen dat het fonds slaagt voor de toetsen (dat is dat er op langere termijn geïndexeerd kan worden en dat in het slecht weer scenario het pensioenresultaat boven de 60% blijft uitkomen)

Pensioenpremie 2017

Premie

	Totale premie	Werkgeversdeel premie	Werknemers deel premie	opbouwpercentage
2012	28,3%	16,98%	11,32%	2,0%
2013	33,1%	18+3,1%*	12%	1,98%
2014	32,5%	18+2,5%*	12%	1,90%
2015	30,2%	18+0,2%**	12%	1,875%
2016	28,5%	17,1%	11,4%	1,875%
2017	28,5%	17,1%	11,4%	1,875%

* De werkgever is bereid geweest om de benodigde premie boven de 30% in 2013 en 2014 op zich te nemen, hier mogen geen rechten aan worden ontleend voor de toekomst

** Door het vervallen van de verdere opbouw van minimumgarantiepensioen is de premie 2015 met terugwerkende kracht vastgesteld op 28,5%. Het werkgeversdeel is gerestitueerd aan de werkgever. Door wettelijke maatregelen kan het minimumgarantiepensioen niet langer opgebouwd worden, op dit moment overlegd de onderneming met de COR over een compensatie regeling.

Premie 2017

- Premiesystematiek: berekening van kostendeekkende premie gebaseerd op verwacht rendement in plaats van (5 jaars gemiddelde) DNB rente termijnstructuur.
- Verwacht rendement van beleggingsmix: 4,5%, inflatie verwachting van 2% wordt hier van afgehaald. Zo resteert een rentevoet van 2,5%.
- Kostendeekkende premie (op basis van deelnemersbestand): 26,4%
- Werkelijke premie (2016-2020): 28,5%
- Premieoverschot 2,1% in premie egalisatie reserve
- Rendementsparameters voor 5 jaar vast, onafhankelijk van de rentestand. Tekort alleen bij bestandswijziging of toenemende levensduur.

Indexatie 2017

Indexatie 2017

In december 2016 heeft het bestuur besloten geen indexatie te verlenen per 1 januari 2017.

- Op basis van de ABTN en wetgeving (FTK 2015) kan er indexatie verleend worden bij een beleidsdekkingsgraad > **110%**
- De beleidsdekkingsgraad per eind oktober was op dat moment bekend en bedroeg **105,8%**
- Volledige indexatie (prijsindex, CPI afgeleid) zou per 1 januari 2017 **-0,32%** bedragen

Cumulatief gemiste indexatie sinds 2006

Cumulatief gemiste indexatie en kortingen

	Actieven (prijsindex)*	Gepensioneerden (prijsindex)
indexatie	16,55%	13,36%
verlaging	3,5%	3,5%
totaal	20,24%	16,99%

* vóór 1-1-2015 was dit loonindex

Verslag Verantwoordingsorgaan over 2016

Arnoud Vernimmen
23 juni 2017

Wat een gedoe met het pensioen

**SER-advies: iedereen
pensioenpot; hoog
jaar voor pensioen
duidelijk**

Iedereen een eigen pe
zekerheid over de hor
oudedagsuitkering al
zicht is, afhankelijk v
negatief beleggings
uitgangspunten vo
pensioenstelsel in
conceptadvies v
Raad (SER). De
pensioensyste

**DNB waarschuwt:
pensioenfondsen rekenen zich
rijk, mogelijk snijden in
miljoenen pensioenen**

18 mei 2017

Pensioenfondsen bezien hun toekomst door
een roze bril. De Nederlandsche Bank
waarschuwt dat er in het slechtste scenario
gesneden moet worden in 8 miljoen
pensioenen. De toezichthouder heeft de
herstelplannen van 181 pensioenfondsen
tegen het licht gehouden. Wat blijkt? Slechts
twee kwakkelende fondsen, met in totaal
ongeveer 13.000 deelnemers, korten dit jaar
de pensioenuitkeringen.

2016

in kas
ag is
orden

de
aal

Onderwerpen

- ▶ De pensioenwet, verantwoording en toezicht
- ▶ Taken en bevoegdheden VO
- ▶ Samenstelling van het Verantwoordingsorgaan (VO)
- ▶ Activiteiten 2016
- ▶ Verantwoording over 2016
- ▶ Vooruitblik 2017

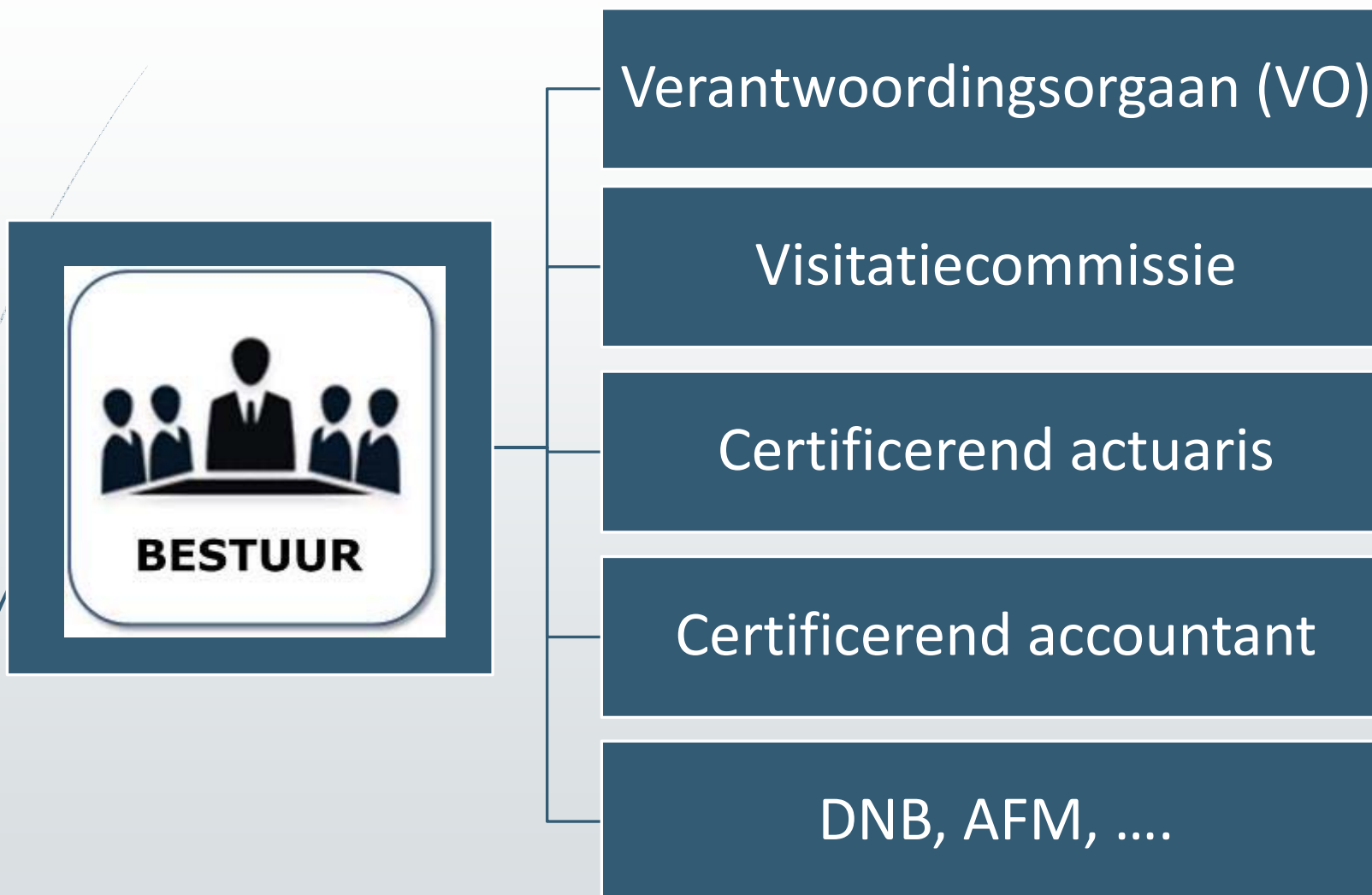
Pensioenwet regels betreffende pensioenen

7 december 2006

- ▶ het is wenselijk te komen tot een herziening en modernisering van de regelgeving voor pensioenen, teneinde deze ook voor de toekomst veilig te stellen
- ▶ Artikel 33 Waarborging goed bestuur
Een pensioenuitvoerder richt zijn organisatie zodanig in dat een goed bestuur is gewaarborgd waardoor er in ieder geval:
 - ▶ a. verantwoording wordt afgelegd aan de aanspraak- en pensioengerechtigden en de werkgever; en
 - ▶ b. intern toezicht is

**Verantwoordings-
orgaan (VO)**

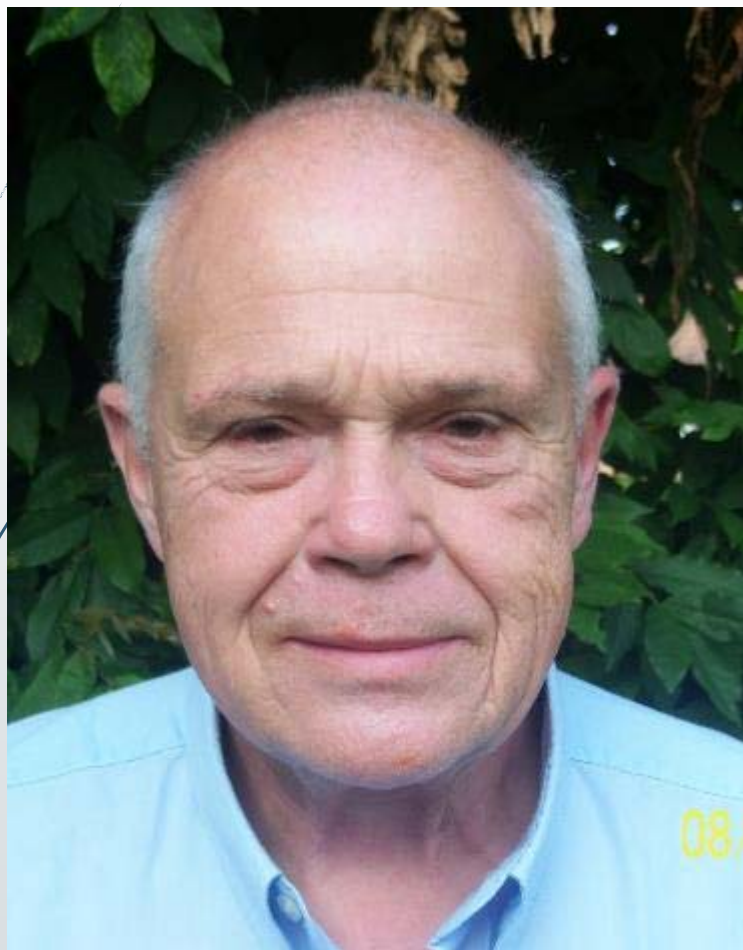
Verantwoording en toezicht

Taken en bevoegdheden VO (art 115a Pensioenwet)

- Het PF bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.
- Het VO mag een oordeel geven over het handelen van het bestuur
- Het PF bestuur stelt het VO in de gelegenheid advies uit te brengen over een tiental zaken als:
 - Beleid inzake beloningen
 - Samenstelling en hoogte van de premie
 - Overdracht verplichtingen van het fonds
- Rechtsgang naar ondernemingskamer Hof Amsterdam bij oordeel onvoldoende functioneren bestuur

Het nieuwe Verantwoordingsorgaan (VO) Namens de gepensioneerden

Otto van der Zeeuw
(sinds 2012)

Jan van Rijn
(sinds 2016)

Het nieuwe Verantwoordingsorgaan (VO) Namens de Actieven

Jos van Deemter
(sinds 2016)

Edward Weening
(sinds juni 2017)

Het nieuwe Verantwoordingsorgaan (VO) Namens de werkgever

Arnoud Vernimmen
(sinds 2016)

David Hoogenraad
(sinds 2016)

Activiteiten 2016

Regelmatig
Overleg

Beoordelen
uitvoering-
overeenkomst

Advies over
communicatie-
plan

ALM studie
besproken

Diverse
gesprekken
met adviseurs

Oordeel van het VO over beleid SPTN 2016

In juni 2017 is door het VO een verslag gemaakt over 2016 met haar oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst. Samenvatting:

- Het VO is **positief** over het gevoerde beleid en de uitvoering daarvan.
- Het Bestuur is op een **verantwoorde wijze** omgegaan met de ontwikkelingen die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan en heeft daarop op adequate wijze ingespeeld.
- **De communicatie** tussen het bestuur en het VO kan verbeterd worden.

Vooruitblik 2017

- Verdere kennisontwikkeling leden VO
- Monitoren uitvoering van de 13 punten uit het verslag van de Visitatie Commissie
- Doornemen van nieuwe beleidsnota's
- Communicatie en overleg met het bestuur verder structureren

Samenvattend

- ▶ De communicatie tussen het PF bestuur en de VO komt goed op gang en zal nog verder verbeteren
- ▶ Naar oordeel van het VO is het bestuur gedegen bezig en heeft zich verzekerd van professionele assistentie
- ▶ Het VO “zit er boven op”

Er echt bovenop!

Dank voor uw aandacht

Rondvraag

